

Posvet o dolgotrajni oskrbi

V dvorani Državnega sveta (6. maja 2024) se je v organizaciji Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide na pobudo komisije in Socialne zbornice Slovenije, Skupnosti socialnih zavodov Slovenije, Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije, Skupnosti varstveno delovnih centrov Slovenije, Skupnosti organizacij za usposabljanje oseb s posebnimi potrebami v Republiki Slovenije, Sindikata zdravstva in socialnega varstva Slovenije, Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije ter Inštituta Republike Slovenije za socialno varstvo odvil posvet, katerega namen je bil pregledati aktualno stanje na področju uvajanja novega sistema dolgotrajne oskrbe in prispevati k rešitvam za učinkovito implementacijo veljavne zakonodaje in podzakonskih aktov.

Sopobudniki za organizacijo posveta so izpostavili, da se pri uvajanju novega sistema v praksi soočajo z mnogimi težavami, med katerimi so nedelovanje informacijskega sistema za obravnavo novih vlog in izdajo odločb oskrbovalcem družinskega člana; pomanjkanje informacij, ki jih potrebujejo centri za socialno delo; nedostopnost baz podatkov primerljivih pravic; pomanjkanje ustreznih kadrov za izvajanje storitev dolgotrajne oskrbe in nejasna časovnica zagotovitve delujočega sistema dolgotrajne oskrbe. Med drugim je beseda tekla tudi o nujnosti priprave pravilnikov, povezanih z dolgotrajno oskrbo, in doslednem izvajanju že sprejetih. Kritični so bili do (ne)delovanja posvetovalne delovne skupine za področje dolgotrajne oskrbe, ki se je pod okriljem Ministrstva za solidarno prihodnost prvič sestala 24. marca 2023.

Predsednik Državnega sveta RS **Marko Lotrič** je v uvodnem nagovoru spomnil, da učinkovita dolgotrajna oskrba predstavlja nujen odziv na kompleksne izzive, ki nam jih prinaša dolgoživost, ter da je Državni svet že pred desetletjem aktivno pozival k vzpostavitvi enotnega sistema dolgotrajne oskrbe, ki bo dostopen za vse, kakovosten in bo nudil integrirano oskrbo. Glede trenutno veljavne zakonske podlage za dolgotrajno oskrbo, ki je stopila v veljavo s 3. avgustom 2023, je pojasnil, da je v času sprejemanja zakona Državni svet sprejel odločilni veto, saj je bilo med razpravo o predlogu zakona izpostavljenih več pomislekov: »Zmotila nas je prehitra vložitev predloga zakona v zakonodajno proceduro, pa tudi pomanjkanje socialnega dialoga in premalo posluha za konkretne pripombe in opozorila stroke, ki jih je bilo precej.« Dodal je, da nas tudi izkušnje iz tujine učijo, da sistema dolgotrajne oskrbe ni mogoče izvesti z danes na jutri, in pozval deležnike, ključne za uspešno implementacijo zakonodaje, da obelodanijo sive lise v sistemu in s skupnimi močmi poiščejo pot naprej.

Državni sekretar na Ministrstvu za solidarno prihodnost **dr. Luka Omladič** je predstavil aktivnosti ministrstva. Izpostavil je pogovore z različnimi deležniki na različnih ravneh ter posvete, ki jih je ministrstvo organiziralo v sodelovanju s Centri za socialno delo. V mesecu maju bodo organizirali posvet za predstavnike občin, na katerem bodo predstavili priročnik, ki zajema ukrepe na ravni lokalnih skupnosti. Implementacija dolgotrajne oskrbe ima dva cilja. Prvi cilj je ohraniti družbeno pravičnost socialne države, pri čemer je spomnil, da smo v preteklosti za dolgotrajno oskrbo namenjali premalo sredstev in posledično sistem ni vzdržan. Medtem ko najbolj razvite države za namene oskrbe starejših namenjajo 2-4 % BDP, je ta znesek pri nas do štiri krat manjši. Z zavedanjem, da

zanašanje na zasebno financiranje dolgotrajne oskrbe lahko privede do tega, da si velik delež starejših oskrbe ne bo mogel privoščiti, je bil sprejet Zakon o dolgotrajni oskrbi, ki naj bi v državno blagajno prinesel okoli 800 milijonov evrov letno za javno dolgotrajno oskrbo dostopno vsem. Drugi cilj zakona je slediti spremenjenim pričakovanjem družbe in omogočiti, da ostareli dlje časa ostanejo doma, bivajo v manjših bivalnih skupnostih ali izberejo druge deinstitucionalizirane oblike oskrbe. Iz naslova prve pravice iz novega zakona, ki je začela delovati 1. januarja letos, bo po uvodnih zapletih v kratkem izdanih okoli 1000 odločb oskrbovalcem družinskega člana.

Predsednica Socialne zbornice Slovenije **Breda Božnik** je poudarila, da »Zakon o dolgotrajni oskrbi z vsemi svojimi podzakonskimi akti ni zgolj en zakon več, ki ga bomo popravili ali pač ne,« saj govorimo o načinu življenja, kar terja preudaren premislek ter družbeni, strokovni in politični konsenz. »Ureditev dolgotrajne oskrbe bi morala prinašati in zagotavljati dodatne socialno varstvene storitve, višati kakovost življenja ter zagotavljati boljše in dostopnejše storitve za posameznega upravičenca,« je dejala in pojasnila, da ko govorimo o dolgotrajni oskrbi, ne govorimo samo o starejših ljudeh, temveč tudi o mlajših, ki se v svojem življenju srečujejo z motnjami, o ljudeh z različnimi bolezenskimi stanji in o ljudeh, ki so v svojem življenju utrpeli poškodbe, zaradi katerih ne zmorejo v polnosti sami poskrbeti zase. Izrazila je obžalovanje, da resorno ministrstvo ni udeležilo dogovorjene namere in v pripravo zakonskih aktov ni vključilo predstavnikov širše strokovne in zainteresirane javnosti.

Na posvetu, ki sta ga so-vodila predsednik Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide **Danijel Kastelic** in podpredsednica Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide **Monika Ažman**, so sodelovali tudi **Tatjana Milavec** (Skupnost centrov za socialno delo Slovenije), **Valerija Lekić Poljšak** in **Denis Sahernik** (Skupnost socialnih zavodov Slovenije), **Irena Ilešič Čujovič** (Sindikat zdravstva in socialnega varstva Slovenije), **Ivanka Limonšek** (Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, Skupnost organizacij za usposabljanje oseb s posebnimi potrebami Slovenije), **Brane But** in **Meri Rožac** (Socialna zbornica Slovenije), **mag. Barbara Kobal Tomc** (Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo), **mag. Tatjana Kolenc** (Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije) in **izr. prof. dr. Jana Mali** (Fakulteta za socialno delo).

Sodelujoči so se strinjali, da mora biti dolgotrajna oskrba dejansko dostopna, uporabna, kakovostna in varna ter da se obseg pravic iz naslova zdravstvene nege in drugih storitev zdravstvenega varstva z vpeljavo novega sistema ne sme skrčiti. Da bo izvajanje dolgotrajne oskrbe mogoče, je treba nemudoma sprejeti ukrepe za zaposlovanje, razvoj in krepitev ustreznega števila usposobljenega kadra na področju socialnovarstvenih storitev ter dolgotrajne oskrbe. Prav tako je treba poenostaviti postopke, povezane z dolgotrajno oskrbo, in zagotoviti dostopnost vstopnih točk na centrih za socialno delo, ki jih je treba za ta namen tudi kadrovsko okrepiti. Nemudoma je treba vzpostaviti in aktivirati delo nacionalne koordinacijske skupine, z namenom usklajene in pravočasne priprave vseh ključnih deležnikov, da se bo izvajanje dolgotrajne oskrbe v letu 2025 sploh lahko začelo.

Zaključke posveta bo na eni izmed prihodnjih sej obravnavala pristojna Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, nato pa še plenum Državnega sveta.